

УДК 340.15(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.2.57>

М. Ю. Рязанов

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальної теорії права та держави,
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0003-0404-2841

КОНСТИТУЦІЙНІ ІДЕЇ НАРОДОВЛАДДЯ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ПРАВОВА СПАДЩИНА УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921

Правова спадщина Української революції 1917–1921 років є важливим етапом у процесі становлення української державності та правової системи. Цей період відзначається стрімкими змінами в політичній, соціальній та правовій сферах, які стали підґрунтям для формування національного конституціоналізму. Документи доби революції, зокрема Універсали Центральної Ради, Конституція Української Народної Республіки, а також нормативні акти Гетьманату і Директорії, засвідчили спробу закріпити демократичні принципи, забезпечити верховенство права та закласти основи для захисту прав і свобод громадян. Ці процеси відображають прагнення українського суспільства до створення справедливої та суверенної правової держави.

Стаття також аналізує права і свободи людини, проголошені в Універсалах, які стали першим кроком до закріплення правового статусу особи в Україні. Визначено, що ці права, такі як свобода слова, друку, зібрань, а також рівність перед законом, стали основоположними для сучасного українського конституціоналізму. Важливим аспектом є те, що правова спадщина революційної доби не лише є історичною пам'яткою, але й важливим джерелом натхнення для подальшого розвитку демократичних традицій в Україні.

Значущість дослідження правової спадщини революції полягає у потребі збереження та актуалізації історико-правового досвіду, який, попри складні історичні обставини, має важливе значення для розвитку української правової культури. У добу революції заклалися основи конституційного мислення, які були інноваційними для свого часу і які в подальшому впливали на формування правових ідеалів українського народу. Особливу увагу варто приділити аналізу співвідношення правових концептів революційного періоду з традиційними інститутами українського права, що дозволяє глибше зрозуміти унікальність цього досвіду.

Метою статті є дослідження ключових правових ідей та інститутів Української революції 1917–1921 років у контексті їхнього значення для становлення сучасної української правової системи.

Правова спадщина цього періоду є не лише історичною віхою, але й важливим правовим надбанням, що продовжує відігравати важливу роль у формуванні української правової держави.

Постановка проблеми. Українська революція 1917–1921 років постає одним із найважливіших етапів у складній історії формування української державності, де переплелися прагнення до національної свободи, боротьба за політичну ідентичність та спроби соціально-економічної трансформації суспільства. Цей період був ознаменований глибокими суспільними

змінами, які стали відображенням кризи імперій, політичного пробудження націй та глобального перелому епох. У контексті української історії, революція слугувала не лише можливістю відновлення самостійності, але й майданчиком для формування правових, політичних і соціальних засад, які заклали фундамент для подальшого розвитку державності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останні дослідження правової спадщини Української революції

1917–1921 років зосереджуються на аналізі впливу Універсалів Центральної Ради, Конституції УНР та інших актів на сучасну українську правову систему, зокрема в аспектах народовладдя, прав людини, поділу влади та соціальної справедливості. Дослідники вивчають, як революційний досвід сприяв формуванню конституціоналізму, правової культури та національної ідентичності, а також його актуальність для сучасного правотворення, зокрема у контексті децентралізації, захисту прав людини та забезпечення верховенства права.

Мета статті. Мета статті полягає у дослідженні ключових правових ідей та інститутів Української революції 1917–1921 років, зокрема їх значення для формування сучасної української правової системи, акцентуючи увагу на впливі революційної правової спадщини на розвиток національного конституціоналізму, демократичних принципів, прав людини та народовладдя, а також на необхідності збереження та актуалізації цієї правової спадщини для подальшого вдосконалення правової культури України та посилення правової ідентичності українського народу.

Виклад основного матеріалу. Напередодні революційних подій, Україна, розділена між Російською та Австро-Угорською імперіями, перебувала в умовах політичного та культурного тиску, що впливало на всі сфери суспільного життя. У Наддніпрянській Україні проводилася жорстка політика русифікації, спрямована на асиміляцію українського населення через заборону мови, обмеження освітніх і культурних ініціатив, а також утиски політичної активності. Водночас селянство, яке становило більшість населення, потерпало від економічного визиску, зумовленого аграрною нерівністю [12, с. 20-33]. У Галичині та Буковині, попри дещо сприятливіші умови розвитку української культури, громадсько-політичне життя також було обмежене, зважаючи на домінування польської шляхти та австрійської бюрократії [10]. Такі обставини створили соціально-політичну основу для наростання напруженості, що вибухнула в умовах революційного зламу.

Перший етап революції розпочався зі створення Української Центральної Ради у березні 1917 року, яка стала ключовим політичним органом, що репрезентував національні інтереси. Універсали Центральної Ради поступово еволюціонували від декларації автономії у складі росії до проголошення незалежності Української Народної Республіки в січні 1918 року [1]. Попри значний прогрес у законотворчій діяльності, спрямованій на демократизацію державного управління, земельну реформу та утвердження національних прав, Центральна Рада виявилася неспроможною забезпечити стабільність через політичну роздробленість, зовнішній тиск та економічну кризу.

Подальший розвиток подій позначився приходом до влади Гетьмана Павла Скоропадського у квітні 1918 року. Гетьманат продемонстрував інший підхід до державотворення, зосереджений на відновленні економічного порядку, централізації влади та підтримці традиційних інститутів. Одним із головних досягнень Скоропадського стало створення системи вищої освіти та архівних установ, що сприяло збереженню історичної пам'яті. Однак залежність від німецьких військових сил і опір із боку селянства й соціалістично налаштованих політичних сил призвели до падіння режиму вже наприкінці 1918 року [4].

Влада перейшла до Директорії УНР, яка прагнула повернути демократичні принципи управління, проте зіткнулася з незліченними викликами. Зовнішня агресія з боку більшовиків, польсько-українська війна за Галичину, брак ресурсів і внутрішні розбіжності значно послаблювали позиції УНР. Попри прийняття низки важливих законів, що декларували права і свободи громадян, Директорія виявилася неспроможною консолідувати суспільство та ефективно протистояти численним загрозам [14, с. 97-139].

Революційні події в Україні відбувалися у контексті масштабних геополітичних змін, спричинених Першою світовою війною та розпадом імперій. Україна, прагнучи закріпити свою незалежність, уклала Брест-Литовський мирний договір 1918 року [3], який став першою спробою

міжнародного визнання УНР. Однак суперечності між сусідніми державами, зокрема Польщею, Румунією та Радянською Росією, ускладнювали становище молодого республіки, яка опинилася у вирі боротьби за контроль над своїми територіями.

Попри поразку, революція 1917–1921 років залишила вагомий слід в історії національного державотворення. Вона дала поштовх для розвитку української політичної думки, правової культури та суспільної свідомості, засвідчила прагнення до створення демократичної держави, заснованої на принципах верховенства права та соціальної справедливості. Її здобутки, закріплені в Універсалах Центральної Ради, Конституції УНР та інших правових актах, стали важливим джерелом для наступних поколінь у їхній боротьбі за відновлення української незалежності.

Взагалі, цей період став періодом масштабних соціально-політичних трансформацій, що супроводжувалися створенням нових правових інститутів і ухваленням ключових нормативно-правових актів, які відображали прагнення до побудови національної державності. У цих документах закладалися основи української правової традиції, де поєднувалися елементи демократичного управління, соціальної справедливості та забезпечення прав людини. Їхній аналіз дозволяє простежити генезис українського конституціоналізму та його роль у формуванні сучасної правової системи.

Першим значущим кроком у напрямку державотворення стали Універсали Української Центральної Ради, які поступово формували правову основу для автономії та незалежності України. Перший Універсал, проголошений у червні 1917 року, декларував автономний статус України в складі Російської республіки, що відображало спробу знайти компроміс між прагненням до самостійності та збереженням зв'язків із російським центром [7]. Другий Універсал, ухвалений у липні того ж року, підтверджував домовленість із Тимчасовим урядом Росії про розширення прав українського народу. Водночас цей документ мав обмежений вплив через невизначеність правового статусу України [6].

Принциповий зсув стався з прийняттям Третього Універсалу в листопаді 1917 року, який проголосив створення Української Народної Республіки (УНР) як автономної частини федеративної Російської республіки. У ньому вперше було задекларовано основоположні права і свободи громадян, включно з правом на свободу слова, друку, віросповідання та зібрань. Третій Універсал також проголошував ліквідацію поміщицького землеволодіння, що мало вирішити гострі соціальні конфлікти, пов'язані з аграрним питанням [8].

Четвертий Універсал, ухвалений у січні 1918 року, знаменував остаточне проголошення незалежності УНР. Цей документ мав історичне значення як перша офіційна декларація суверенітету України. Водночас його реалізація ускладнювалася через військову агресію більшовиків, політичну нестабільність та слабкість державного апарату [4].

Ключовим елементом правової спадщини революції стала Конституція Української Народної Республіки, ухвалена Центральною Радою 29 квітня 1918 року. Вона закріплювала основи державного устрою, визначаючи Україну як незалежну, суверенну, демократичну республіку. Конституція базувалася на принципах народовладдя, поділу влади, гарантіях прав і свобод громадян. У структурі державного управління передбачалася система органів законодавчої, виконавчої та судової влади, причому парламент (Всенародні Збори) визначався як центральний орган влади. Конституція УНР стала визначним правовим документом, хоча через повалення Центральної Ради вона не була реалізована [2].

У період Гетьманату Павла Скоропадського правові інститути зазнали змін, спрямованих на централізацію влади та відновлення правопорядку. Одним із важливих документів цього періоду став Закон про створення Державного Сенату, який мав виконувати функції найвищого судового органу. Скоропадський також ініціював створення юридичної бази для розвитку освіти, науки та культури, що знайшло відображення у відкритті українських університетів, розширенні архівної справи та започаткуванні державної академії наук [13].

Правова діяльність Директорії УНР була спрямована на відновлення демократичних засад, закладених Центральною Радою, але її ефективність суттєво обмежувалася зовнішніми та внутрішніми викликами. У цей період було ухвалено низку нормативних актів, які стосувалися соціально-економічних прав громадян, зокрема закон про 8-годинний робочий день, акти про землю та соціальне забезпечення. Однак загальна правова політика залишалася фрагментарною через політичну нестабільність і військові загрози.

Аналізуючи правові інститути та акти Української революції, важливо відзначити їхній вплив на формування національної правової культури. У цих документах вперше було задекларовано прагнення до демократичного розвитку, соціальної справедливості та забезпечення прав і свобод громадян. Хоча багато із запланованих реформ залишилися нереалізованими через історичні обставини, вони стали важливим прецедентом для подальшого розвитку українського конституціоналізму та збереження національної ідентичності.

Конституційні ідеї, що були сформульовані під час революції 1917–1921 років, продемонстрували високий рівень усвідомлення фундаментальних принципів державного устрою, прав людини та організації суспільного життя, які стали основою українського конституціоналізму. Вони виражали прагнення до демократичного управління, утвердження верховенства права та забезпечення соціальної справедливості. Ці ідеї, попри обставини, які унеможливили їх повну реалізацію, значною мірою вплинули на розвиток сучасної правової системи України, заклавши теоретичні засади для формування незалежної держави.

Універсали Центральної Ради стали основними програмними документами, які визначали політичний курс новоствореної Української Народної Республіки. Вони заклали ключові принципи народовладдя, проголосивши народ єдиним джерелом влади. Ця ідея, втілена в III і IV Універсалах, стала основою для закріплення демократичних принципів у Конституції УНР 1918 року, яка визначила народ як суб'єкта державного суверені-

тету. У сучасній Конституції України цей принцип отримав розвиток у статті 5, де зазначається, що народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та місцевого самоврядування.

Одним із центральних елементів конституційної думки того періоду було чітке розмежування повноважень між законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади. У Конституції УНР закріплювався принцип поділу влади, що мав на меті запобігти зосередженню всієї влади в одних руках і забезпечити ефективність функціонування державного апарату. Це положення вплинуло на сучасну українську модель державного управління, яка базується на збалансованій взаємодії між різними гілками влади, гарантуючи їхню незалежність та взаємний контроль.

Особливе місце в конституційній думці Української революції займало забезпечення прав і свобод людини. Третій Універсал проголосив основоположні свободи — слова, друку, совісті, зібрань, страйків, що стали першим кроком до закріплення правового статусу особи в Україні. Конституція УНР 1918 року деталізувала ці положення, доповнивши їх рівністю всіх громадян перед законом, недоторканністю житла та особистості, захистом власності та правами національних меншин. Такі ідеї були інноваційними для свого часу і продовжують залишатися основоположними принципами сучасного українського конституціоналізму, закріпленими в розділі II Конституції України [5].

Соціальна спрямованість конституційних ідей революційного періоду виявлялася у прагненні досягти справедливого розподілу ресурсів та забезпечення соціального захисту громадян. Конституція УНР передбачала передачу землі селянам, встановлення 8-годинного робочого дня та забезпечення трудових прав робітників. Ці положення, хоча й не були реалізовані в умовах військових дій та політичної нестабільності, стали основою для закріплення принципів соціальної держави у сучасній Конституції України, яка проголошує обов'язок держави дбати про добробут своїх громадян.

Інноваційними для свого часу були положення про права національних

меншин, зокрема закон про національно-персональну автономію, прийнятий Центральною Радою. Він став прикладом врахування багатонаціонального складу українського суспільства, визнаючи право меншин на культурну автономію та самоврядування. Ці ідеї знайшли своє відображення в сучасній Конституції України, яка гарантує рівність прав громадян незалежно від їхнього етнічного походження, мови чи віросповідання.

Конституційні ідеї періоду не лише відобразили прагнення українського народу до демократичного, справедливого і правового державного устрою, але й слугували джерелом для подальшого вдосконалення правової системи. Спадок революційної доби залишається актуальним і сьогодні, демонструючи невичерпний потенціал для розвитку демократичних традицій та побудови ефективної правової держави.

Правова спадщина, попри історичні перешкоди, заклала концептуальні засади, які глибоко вплинули на формування основ сучасної Конституції України. Документи тієї доби стали не лише історичною пам'яткою, але й джерелом натхнення для конституційного розвитку України.

Одним із найважливіших елементів цієї спадщини є ідея народовладдя. Універсали Центральної Ради вперше в українській історії закріпили концепцію народу як джерела влади. Ця ідея, яка отримала юридичну форму в Третьому та Четвертому Універсалах, а також у Конституції УНР, стала основою для сучасного положення статті 5 Конституції України, де проголошується, що вся влада належить народу. Народовладдя втілюється через демократичні процедури виборів і систему місцевого самоврядування, що корелює з ідеями, які формувалися під час революційної доби.

Інший вагомий аспект спадщини – це принцип розподілу влади. Конституція УНР вперше закріпила цей механізм, забезпечивши незалежність законодавчої, виконавчої та судової гілок влади. Цей принцип, закріплений у статті 6 сучасної Конституції України, став основоположним для демократичної держави, спрямованої на уникнення монополізації влади та забезпечення її ефективного функціонування.

Особливе місце в правовій спадщині займає декларування прав і свобод людини. Революційні акти, такі як Третій Універсал, проголосили основні права: свободу слова, друку, зібрань, страйків, а Конституція УНР доповнила цей перелік рівністю перед законом, недоторканістю особистості та власності, а також захистом прав національних меншин. Усі ці положення мали інноваційний характер і заклали фундамент для розділу II сучасної Конституції України, що детально регулює права, свободи та обов'язки громадян.

Не менш важливим є акцент на соціальну спрямованість держави. Земельний закон Центральної Ради та положення Конституції УНР щодо трудових прав демонстрували прагнення забезпечити соціальну справедливість. Ці принципи знаходять своє продовження в сучасній Конституції України, яка гарантує право на соціальний захист (стаття 46), працю (стаття 43) та справедливу оплату праці (стаття 48).

Варто також відзначити інноваційність підходів до забезпечення прав національних меншин. Закон про національно-персональну автономію, ухвалений Центральною Радою [11], став прикладом унікального для свого часу правового рішення. Він визнавав права меншин на культурну автономію та самоврядування. Ці принципи перегукуються з положеннями сучасної Конституції України, яка гарантує рівність прав громадян незалежно від етнічного походження, мови чи релігії, а також забезпечує право національних меншин на розвиток власної культури.

Ідея національного суверенітету, сформульована в Четвертому Універсалі та Конституції УНР, також мала значний вплив на сучасну Конституцію. Проголошення незалежності Української Народної Республіки стало основою для закріплення в статті 1 Конституції України положення про те, що Україна є суверенною і незалежною державою. Ця концепція визначила ключові орієнтири української державності та залишається основою її міжнародного статусу.

Правова спадщина Української революції не тільки визначила напрям роз-

витку українського конституціоналізму, але й стала інтегральною частиною сучасної правової культури. Вона вплинула на формування принципів демократії, народовладдя, прав людини, соціальної справедливості та національного суверенітету, які сьогодні є фундаментом Конституції України.

Висновки. Українська революція 1917–1921 років стала визначним етапом у формуванні правової та політичної культури України, заклавши основи для розвитку сучасного конституціоналізму. Правові акти та інститути, створені в цей період, були наповнені ідеями народовладдя, демократії, соціальної справедливості та національного суверенітету, що не лише випереджали свій час, але й стали джерелом натхнення для розробки сучасної Конституції України.

Принцип народовладдя, закріплений в Універсалах Центральної Ради та Конституції УНР, заклав основу для розуміння народу як єдиного джерела влади, що відображено в сучасній Конституції України. Ідея розподілу влади, що була вперше чітко сформульована в Конституції УНР, визначила структуру сучасної державної влади, де законодавча, виконавча та судова гілки функціонують як незалежні й взаємно врівноважені.

Права і свободи людини, задекларовані у правових актах революційної доби, такі як свобода слова, друку, зібрань, рівність перед законом, стали фундаментом для сучасного розділу II Конституції України, що закріплює права і свободи громадян. Соціальна спрямованість документів революційного періоду, зокрема положення про земельну реформу та трудові права, знайшли своє продовження в положеннях про соціальний захист, закріплених у сучасному Основному Законі.

Ідеї захисту національних меншин, проголошені в Законі про національно-персональну автономію, стали важливим історичним прецедентом для забезпечення рівноправності та культурної автономії всіх громадян України, що сьогодні гарантується статтею 11 Конституції.

Революційний досвід також став основою для закріплення національного суверенітету України. Універсали Централь-

ної Ради проголошували прагнення до незалежності, що стало джерелом для закріплення в статті 1 Конституції України положення про Україну як суверенну й незалежну державу.

Таким чином, правова спадщина Української революції 1917–1921 років стала невід’ємною частиною формування української правової системи та державності. Вона продовжує впливати на сучасний конституціоналізм України, надихаючи на вдосконалення демократичних інститутів, забезпечення верховенства права та реалізацію принципів соціальної справедливості. Цей досвід залишається важливим джерелом для розуміння національної ідентичності та формування правової культури, спрямованої на розвиток держави як демократичної, правової та соціальної.

Список використаної літератури:

1. 1917- утворено Українську Центральну Раду. Український інститут національної пам’яті. URL: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/berezen/17/1917-utvorena-ukrayinska-centralna-rada>
2. 1918 - проголошення Конституції УНР. Український інститут національної пам’яті. URL: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/kviten/29/3488>
3. Брест-Литовський мирний договір. Український інститут національної пам’яті. URL: <https://old.uinp.gov.ua/publication/brest-litovskii-mirnyy-dogovor>
4. Гетьманат П. Скоропадського: здобутки та прорахунки. Студопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_84554_getmanat-p-skoropadskogo-zdobutki-ta-prorahunki.html
5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Кудлай О.Б. Другий Універсал Української Центральної Ради. Енциклопедія історії України: Т. 2: Г-Д. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во «Наукова думка», 2004. 688 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Drugyy_universal_UCR
7. Кудлай О.Б. Перший Універсал Української Центральної Ради. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Pershyy_universal
8. Кудлай О.Б. Третій Універсал Української Центральної Ради. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Tretiy_universal

9. Кудлай О.Б. Четвертий Універсал Української Центральної Ради // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во «Наукова думка», 2013. - 688 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Chetvertyj_Universal_Ukr_Tsentralnoi_Rady
10. Липовецький С. Міжвоєнна Галичина. Локальна історія. 2021. URL: <https://localhistory.org.ua/videos/bez-bromu/mizhvoienna-galichina-sviatoslav-lipovetskii>
11. Мироненко О.М. Закон Української Народної Республіки про національно-персональну автономію 1918 // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка», 2005. 672 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Zakon_UNR_pro_personalnu_avtonomiya_1918
12. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. Історія України : підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Сорочинська, О.О. Гісем. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2017. 272 с.: іл. URL: <https://svarog.cx/product/istoriya-ukrayiny-9-klas-sorochynska-n-m/>
13. Степанюк А.Г. Державний Сенат української держави у 1918 р.: нормативне забезпечення діяльності. URL: <https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/s/192-derzhavnij-senat-ukrajinskoji-derzhavi-u-1918-r-normativne-zabezpechennya-diyalnosti.html>
14. Стопчак М.В. Утворення і діяльність Директорії Української Народної Республіки (1918-1920 рр.): історіографія проблеми: дис. на здоб. наук. ступ. докт. іст. наук: 07.00.06. Київ, 2010. 536 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Stopchak_M/Utvorennia_i_diyalnist_Dyrektorii_Ukrainskoi_Narodnoi_Respubliky_1918-1920_rr_istoriohrafiaa_problem.pdf

Ryazanov M. Yu. Constitutional ideas of popular sovereignty and human rights in Ukraine: legal heritage of the central rada's universals

The legal heritage of the Ukrainian Revolution of 1917–1921 represents a pivotal stage in the establishment of Ukrainian statehood and the legal system. This period was marked by rapid transformations in political, social, and legal spheres, forming the foundation of national constitutionalism. The legal documents of the revolutionary era, including the Universals of the Central Rada, the Constitution of the Ukrainian People's Republic, and the normative acts of the Hetmanate and Directory, reflected efforts to institutionalize democratic principles, ensure the rule of law, and establish mechanisms for protecting citizens' rights and freedoms. These developments underscore the aspirations of Ukrainian society to create a just and sovereign legal state.

The article examines the human rights and freedoms proclaimed in the Universals, which laid the groundwork for defining the legal status of individuals in Ukraine. It identifies rights such as freedom of speech, press, assembly, and equality before the law as foundational for modern Ukrainian constitutionalism. The study emphasizes that the legal heritage of the revolutionary era is not merely a historical artifact but also a vital source of inspiration for further development of democratic traditions in Ukraine.

The significance of studying the legal legacy of the revolution lies in preserving and actualizing the historical and legal experience, which remains important for the development of Ukrainian legal culture despite the complex historical circumstances. The revolutionary period laid the foundations of constitutional thought that were innovative for their time and influenced the evolution of legal ideals within the Ukrainian nation. Particular attention is given to the analysis of the relationship between the legal concepts of the revolutionary period and traditional institutions of Ukrainian law, offering deeper insights into the uniqueness of this historical experience.

The article aims to investigate the key legal ideas and institutions of the Ukrainian Revolution of 1917–1921 in the context of their significance for the development of Ukraine's modern legal system. The legal legacy of this period is not only a historical milestone but also an enduring legal asset, continuing to play a crucial role in shaping Ukraine as a legal state. This legacy highlights the importance of integrating these ideas into current legal practices to address contemporary challenges and foster a robust and democratic legal culture in Ukraine.

Key words: *Ukrainian Revolution, Constitution of the Ukrainian People's Republic, Universals of the Central Rada, popular sovereignty, separation of powers, human rights and freedoms, social justice, legal heritage, national sovereignty, constitutionalism.*